

The logo consists of the letters 'A' and 'S' in a stylized, blue, serif font. The 'A' is larger and partially overlaps the 'S'.The logo features the acronym 'OSCE' in a bold, blue, sans-serif font, with the words 'Mission in Kosovo' in a smaller font below it.

A s s e m b l y S u p p o r t I n i t i a t i v e

Newsletter

Mart 2003, br. 05

- *Gospođa Nafiye Gaš prva žena u predsedništvu Skupštine*
- *Dr. Aljuš Gaši želi bolju saradnju sa međunarodnom zajednicom*
- *“Koalicija Povratak” postaje aktivnija u Skupštini*
- *Nastavak inicijativa za podršku Skupštini*

PRVA ŽENA U PREDSEDNIŠTVU SKUPŠTINE KOSOVA

Gđa Nafije Gas je jedna od mladih članova Skupštine i predstavnik je Grupe "Drugih zajednica" u predsedništvu Skupštine od januara 2003. Predsednik je ogranka Turske demokratske partije Kosova (KDTP) u Gnjilanu. Po obrazovanju je ekonomista i tečno govori engleski, albanski, srpski i turski. "U horoskopu sam škorpija, kao i mnogi istaknuti turski političari" kaže Nafije uz osmeh.

Intervju su obavili Dejvid Buersted i Lidija Lečeva

Kakav je osećaj biti jedina žena u predsedništvu Kosova?

G. Nedžat Daci, predsednik Skupštine i svi ostali članovi predsedništva su uradili sve da se osetim dobrodošlom. Većina mojih kolega su muškarci, u stvari većina mojih prijatelja su muškarci pa sam naviknuta na to i osećam se prijatno. Moram da napomenem, je ovo za mene prva godina u predsedništvu (nesrpske manjinske zajednice su u predsedništvu predstavljene rotacionoj osnovi predstavnika). Sve moje druge kolege iza sebe već imaju godinu dana iskustva. Ali, ja ipak osećam veliko samopouzdanje jer zastupam interese poslanika iz redova Turaka, Boš-njaka, Goranaca, Roma i Aškalija, svih žena poslanika u Skupštini kao i interese

mladih generacije. To istovremeno znači da u interesu svih ovih grupa moram da radim još napornije.

Kakvo je vaše mišljenje o pravilu o polnoj jednakosti Centralne izborne komisije (CEC) koje je Vas i druge žene dovelo u Skupštinu?

CEC je povukao pravi potez uvođenjem pravila da na svaka tri kandidata za skupštinu jedan mora da bude ženskog pola. Izuzetno je što je tako bilo i na opštinskim izborima. Nadam se da se ova uredba neće izmeniti kada se radi o Kosovskim institucijama u budućnosti. Meni nije bilo tesko jer sam imala potpunu podršku moje KDTP koja je želela da pruži šansu mladim generacijama i naročito ženama. Nadam se da će se ovo pravilo vezano za rodnu ravno-

pravost jednom uvesti i u vladu Kosova. Poredjenja radi, danas u Skupštini imamo mnogo pametnih i iskusnih žena, ali ni jedna od njih nije imenovana za ministra. Ali rekla bih da je to više problem njihovih stranaka. Kako bilo, verujem da bi žene trebalo da budu zastupljenije na odgovornim pozicijama. Žene treba uključiti u politiku jer su one u stanju da donesu prave odluke.

Kako ste vi doneli svoju odluku?

Moja stranka je uočila da imam potencijala za bavljenje politikom. Nisam verovala da će se to i desiti ali sam uvek razmišljala na "politički" način. Sve što radim vezano je za to. Na primer, u toku registracije građana primetila sam da moje ime nije pravilno upisano na turskom jeziku.

Znam koja prava imam kao pripadnik manjinske zajednice i uvek sam se borila za njih, čak i kad još nisam bila političar. Političar mora da zna jednu stvar: da nauči da sluša i saraduje i bude od koristi i za svoju zajednicu i za celokupno stanovništvo Kosova. Jer ko poštuje sebe, taj će bez sumnje poštovati i druge.

Kako planirate da utičete na unapredjenje prava žena?

Član sam Skupštinskog odbora žena i uradiću sve što je u mojoj moći da podstaknem žene da se aktivnije uključe u politiku i javni život. Naravno, nastojim da im u tome budem dobar primer. Kao član predsedništva Skupštine moći ću da pokrećem pitanja od interesa za žene na najvišem

parlamentarnom nivou. Ne želim ništa da obećavam, ali mogu da kažem da su vrata moje kancelarije otvorena za sve žene u Skupštini. Jedno od prvih pitanja koja nameravam da stavim na dnevni red je poboljšanje obrazovanja žena, naročito u ruralnim oblastima. Naše društvo ne sme dozvoliti da u 21. veku ima neobrazovane žene. Kasnije možemo predložiti načine za rešavanje ostalih socijalnih problema koji se tiču žena: ne želim čak ni da ih nabrajam.

"Druge zajednice" u Skupštini predstavljaju grupa poslanika različitih nacionalnosti iz različitih političkih partija koji međusobno saraduju u cilju poboljšanja njihovog statusa u Skupštini. Kako uspevate da koordinirate saradnju u grupi?

Uz saradnju OEBS-a radimo na formiranju "Drugih

zajednica" kao privremene tehničke grupe koja bi bila zasnovana na principima Evropskog parlamenta i kao takva bi lakše zastupala interese svih manjina. Pokušavamo da se redovno sastajemo, uglavnom na

dan zasedanja Skupštine. Kad sam u januaru postala za član predsedništva, "Druge zajednice" nisu imale ni kancelariju, pa sam je odmah zatražila. Trenutno je kancelarijski prostor u fazi priprema

i uskoro ćemo imati na raspolaganju prostoriju za održavanje sastanaka "Druge zajednice". Tada će i koordinacija biti lakša.

Vaša stranka, Turska demokratska partija

Kosova je na opštinskim izborima 2002 bila prilično uspešna. Članovi vaše stranke iz Prizrena su sada deo opštinske vlasti. Šta bi ostale manjinske zajednice mogle da nauče od vaše stranke?

Da se bolje i efikasnije organizuju. To naravno zahteva mnogo rada i napora, ali je to jedini način. Potrebna je dobra unutrašnja koordinacija kao i sposobnost i hrabrost da se pravazide postojeća apatija, da se izlože problemi i predlože konstruktivni predlozi za prevazilaženje istih. Ovo je i jedini način da ubedite vaše birače da će se stvari promeniti na bolje. Međutim potrebno je i podsticati manje stranke. Da, KDTP je na prošlim izborima bila uspešna, ali bi uspeh bio veći da smo imali više pristupa medijima.

Koji su po vašem mišljenju najveći izazovi sa kojima se danas suočavaju manjine na Kosovu?

Manjinske zajednice mogu jedino da predstavljaju doprinos Kosovu. Moja partija bi, na primer, mogla da predstavlja čvrstu vezu za dobru saradnju sa Turskom, koja je Kosovu danas potrebna više nego ranije. Najveći izazov je stvaranje

vere u bolju budućnost. Mnogo toga će zavisiti od ekonomskog stanja. Kao ekonomista uvek razmišljam o načinima koji bi unapredili ekonomiju Kosova i pružili mogućnost zaposlenja za pripadnike svih zajednica. Kosovo je ništa bez funkcionalne ekonomije. Trenutno radimo na više predloga zakona koji bi Kosovo učinili primamljivijim za investiranje.

Trenutno predstavljate najvažniju političku ličnost za predstavnike Turaka, Bošnjaka, Goranaca, Aškalijske i Roma u Kosovskoj Skupštini. Šta planirate da uradite u njihovu korist?

Ono što je dobro i što je u našem interesu. Saradnja sa svim političkim partijama u Skupštini će biti ključno pitanje. Verujem da mi neće biti teško da postignem to, jer je moja partija, KDTP, uvek tolerantna. Mi Turci ne volimo sukobe. Ponekad više volimo da se povučemo ako smatramo da time doprinosimo opštem dobru.

Gđo. Gas, hvala vam na vašem vremenu i sve najbolje u vašem daljem radu u Skupštini.

NAJNOVIJE VESTI IZ SKUPŠTINE

Franklin De Vrieze

PRENOS DODATNIH OVLAŠĆENJA NA KOSOVSKE INSTITUCIJE

20. januara 2003. SPGS se putem televizije obratio stanovništvu Kosova. Kao glavne izazove za Kosovo i UNMIK u 2003. izdvojio je pitanja ekonomije, kriminala i uspostavljanja multietničke sredine. Ponovio je rešenost UNMIK-a da prenese dodatna ovlašćenja na lokalne organe u okviru postojećih pravnih odredbi, ali je napomenuo da će predaja dužnosti zavisiti od rešenosti i od uspeha u radu privremenih institucija. SPGS je takođe naglasio da pitanja spoljnih odnosa, borbe protiv organizovanog kriminala, bezbednosti i manjinskih prava neće biti predata lokalnim organima. Rekao je da će doći vreme kada će se rešiti pitanje konačnog statusa Kosova, ali se to neće dogoditi u 2003. Govoreći o saradnji sa Beogradom, napomenuo je da su saradnja i dialog dobrodošli i da su doveli do prvih rezultata. Ipak, mešanje

u unutrašnja pitanja neće biti tolerisano. Posle govora SPGS-a, predsednik Kosovske Skupštine, prof. Nedžad Daci, izrazio je nezadovoljstvo radom SPGS. Prof. Daci je napomenuo da će kosovske institucije postati manje tolerantne i poslušne UNMIK-u i naglasio da je 2003. godina za Kosovo prekretnica ka dobrom ili lošem. Povodom sukoba lokalnih i međunarodnih lidera SPGS je održao odvojene sastanke sa liderima tri vodeće kosovske partije. 27. januara prof. Daci je izjavio: "U ovoj godini treba da poboljšamo saradnju. Lokalne institucije i UNMIK moraju saradivati na smanjenju tenzija i stvaranju vizije za budućnost građana Kosova". U međuvremenu SPGS je od privremenih institucija zatražio da predstave svoje poglede na trenutno stanje i po pitanju preuzimanja dužnosti. UNMIK u međuvremenu proučava koje bi se dodatne dužnosti mogle legalno preneti na narod Kosova do kraja godine.

SPORAZUM O OBJAVLJIVANJU ZAKONA

"Nakon što je SPGS odbio usvajanje zakona o višem obrazovanju, spoljnoj trgovini i telekomunikacijama (vidi prethodni broj ASI časopisa - strana 5) 13. februara 2003, prof. Nedžad Daci mu je poslao dopis sa četiri predloga za prevazilaženje problema u vezi sa UNMIK-ovim odobravanjem zakona koje je Skupština prethodno usvojila.

++ Prvo, UNMIK-ova kancelarija pravnog savetnika bi trebalo da podnese primedbe na predložene zakone u pogledu potencijalnog kršenja Ustavnog okvira kabinetu predsednika vlade, pre nego što se oni predaju Skupštini na usvajanje.

++ Drugo, Pravna kancelarija UNMIK-a treba da sastavi zapisnik o odbijenim zakonima, gde bi se detaljno objasnilo na koji način su predloženi zakoni u sukobu sa Ustavnim okvirom kao i načine da se isti poboljšaju.

++ Treće, vlada je izrazila

zabrinutost povodom načina odobravanja predloženih zakona, kao i donošenja amandmana, o kojima nadležni organi nisu bili unapred obavesteni ni kosu-ltovani. Predsedništvo Skupštine je u cilju unapređenja odnosa između vlade i Skupštine odobrilo nekoliko dodatnih pravila koja se odnose na samu proceduru sa ciljem da unaprede odnose između vlade i skupštine i budu primenjene u budućim Skupštinskim raspravama o predloženim zakonima. Od ministara se zahteva da učestvuju u početnoj raspravi o predloženom zakonu koji predlaže Skupštinska komisija. Poslanici koji žele da podnesu amandmane na zakon moraju iste predati komisiji na vreme da bi se mogli dostaviti ministru u predviđenom roku a Vlada će zatražiti stručno mišljenje komisije koje će ući u zapisnik. Na drugoj Skupštinskoj raspravi o datom zakonu predsedavajući će održati konsultacije sa ministrom i odgovarajućim komisijama.

++ Četvrto, zakoni koje SPGS odbije da odobri vraćaju se u Skupštinu. Prema Ustavnom okviru, ne postoji mogućnost za treću raspravu o predloženoj zakonu. Zato je SPGS-u predloženo stvaranje radnih grupa u odgo-

varajućim komisijama koje bi uključivale i nadležne ministre i pravnike iz UNMIK-a. Radna grupa bi radila na prevazilaženju suprotnosti predloženog zakona sa Ustavnim okvirom i saglasnošću donosila tekst zakona koji bi nakon toga bio predstavljen u Skupštini kao nov predlog zakona. SPGS se složio sa predlozima prof. Dacija i očekuje se da će radne grupe uskoro početi sa radom.

"KOALICIJA POVRA-TAK" SE VRATILA U SKUPŠTINU

G-đa. Rada Trajković je 30. decembra 2002. podnela ostavku na mesto predsednika poslaničke grupe "Koalicija Povratak". Na tom mestu je sada prof. Dragiša Krstović, pravnik, ranije sudija u Leposaviću i član Demokratske Stranke, kojoj pripada i predsednik vlade Srbije Zoran Đinđić (vidi intervju sa g. Krstovićem u ovom broju časopisa). Posle tri meseca bojkotovanja, KP je prisustvovala plenarnoj sednici Skupštine sredinom februara. Predsednik Skupštine prof. Nedžad Daci je članovima KP pozeleo "toplu dobrodošlicu", a prof. Krstović je napomenuo da je "KP donela tešku odluku" i zahtevao da "atmosfera u Skupštini bude tolerantnija".

ZAJEDNIČKA IZJAVA ČETIRI POSLANIČKE GRUPE O DEKLARACIJI O NEZAVISNOSTI

Savezna Skupština je 4. februara 2003. u Beogradu donela Ustavnu povelju o stvaranju zajednice "Srbije i Crne Gore". Zbog stava o Kosovu u preambuli Ustavne povelje, grupa poslanika kosovske Skupštine je počela sa prikupljanjem potpisa u cilju uvođenja u Skupštinsku proceduru usvajanje deklaracije o nezavisnosti Kosova. G. Bujar Dugoli, predsednik poslaničke grupe AAK, je najavio podršku 42 poslanika. Predstavnici kosovskih Srba su strogo osudili ovaj postupak. SPGS, EU i SAD se se žestoko usprotivile inicijativi koja nije u nadležnosti Skupštine, dok su viši zvaničnici LDK i PDK razmatrali pitanje "da li je pravo vreme da se u ovom trenutku proglasi nezavisnost."

13. februara 2003. održana je plenarna sednica Skupštine Kosova. Iako Deklaracija nezavisnosti nije zvanično uključena u dnevni red, član predsedništva je pročitao zajedničku izjavu o deklaraciji, lidera četiri političke grupe - Demokratske lige Kosova (LDK), Demokratske partije Kosova (PDK), Alijanse za budućnost Kosova (AAK) i "Drugi zajednica"

(OC- nesrpske manjinske zajednice). U zajedničkoj izjavi lideri su izrazili podršku inicijativi za usvajanje deklaracije nezavisnosti i složili se da podnesu "usaglašen" tekst deklaracije na usvajanje na jednom o budućih zasedanja Skupštine. Nakon toga se nije vodila rasprava o predlogu deklaracije nezavisnosti, i Skupština je nastavila sa raspravom o predlozima zakona.

LIDER POSLANIČKE GRUPE PDK OPTUŽEN OD STRANE HAŠKOG TRIBUNALA

Međunarodni sud pravde za bivšu Jugoslaviju (ICTY) optužio je četiri člana bivše Oslobođilačke vojske Kosova (OVK) za ratne zločine počinjene na teritoriji Kosova u periodu između maja i jula 1998. Trojicu optuženih su uhapsili pripadnici KFOR-a na Kosovu 17. februara ove godine. Četvrti, Fatmir Ljimaj, je za optužnicu saznao u toku boravka u Sloveniji i saopštio da želi da se svojevolejno preda, istovremeno pozivajući sunarodnike na mirne proteste. Ljimaj je član Skupštine Kosova i lider poslaničke grupe Demokratske partije Kosova (PDK).

Sva četvorica su optuženi pod sumnjom da su počinili ratne zločine kao pripadnici OVK u zat-

vorskom logoru Lapušnik u opštini Glogovac. Fatmir Ljimaj je u to vreme bio komandir u OVK i navodno je bio odgovoran za zatvorski logor Lapušnik. U optužnici se kaže da su četvorica optuženih u toku 1998 počinili ili na drugi način potpomogli ili podstakli u vršenje zločina, zatvaranja, maltretiranja i ubistva civila srpske i albanske nacionalnosti. Ovo su prva hapšenja kosovskih Albana izvršena na teritoriji Kosova povodom optužbi od strane ICTY. Optužba lidera poslaničke grupe PDK dovela je do odlaganja plenarne sednice Skupštine Kosova 20. februara 2003. SPGS, Štajner, je stav kosovskih institucija prema poštovanju Tribu-

nala ocenio kao primer za ceo region

ZAKONODAVNI PRO- CES U JANUARU I FEB- RUARU 2003.

U toku prva dva meseca 2003. Skupština je usvojila tri zakona posle dugih rasprava: zakon o zaštiti životne sredine (vidi članak u ovom broju), zakon o šumarstvu i zakon o upravljanju javnim finansijama. U istom periodu Skupština je u načelu (prva rasprava) odobrila i zakone o semenu kao i likvidaciji i bankrotu.

NOVO RUKOVODSTVO "DRUGIH ZAJEDNICA"

Članovi "Drugi zajednica" izabrali su 20-tog februara nove rukovo-

dioc. Turci, Bošnjaci, Goranci, Aškalijski i Romi, poslanici u Skupštini, su izabrali Faika Marolija (Aškalijski iz PDASHK) za predsednika, a Sadika Idrizija (Bošnjak iz VATAN-a) za njegovog zamenika. Među poslanicima iz nesrpskih manjinskih zajednica postoji dogovor da se rukovodstvo poslaničke grupe smenjuje na godinu dana. Ove godine rukovodstvo bi trebalo da bude iz redova Roma/Aškalijski. G. Zulfi Merdža, predstavnik Roma (PREBK) najavio je da napušta grupu i da će ubuduće nastupati samostalno jer nije izabran za predsednika. "Druge zajednice" se trenutno sastojte od 9 predstavnika.

Prof. Daci, Predsednik Skupštine (LDK) i Hydajet Hyseni, član predsedništva (PDK), objavljuju odlaganje redovne plenarne sednice Skupštine 20. februara 2003., zbog optužnice Fatmira Ljimaja, predsedavajućeg parlamentarne grupe PDK od strane Tribunala u Hagu (ICTY).

“POSTOJI POTREBA ZA POBOŠLJANJEM SARADNJE IZMEĐU SKUPŠTINE I SPGS”

Prof. Alush Gashi je novonaimenovani zamenik predstavnika parlamentarne grupe LDK. Na prijateljski način on šalje svoju glavnu poruku: neophodno je ustanoviti nove mehanizme koji će institucijama Kosova dozvoliti da svakoga dana sarađuju sa upravom UN-a.

Intervju obavio Eric Mustafa, OEBS

Profesoru Alushu Gashiju je poznato da je SPGS predstavnik Saveta bezbednosti na Kosovu. On isto tako shvata da SPGS predstavlja Kosovo izvan njegovih granica i donosi odluke koje se tiču celog Kosova. “Zbog toga verujem da izabrani predstavnici treba da budu deo tog procesa. Ne postoji razlog da i oni ne prisustvuju svim njegovim sastancima, koji se tiču međunarodnih odnosa ili bezbednosti i sastancima rezervisanih nadležnosti da bi i učili i bili svedoci rada.” rekao je gospodin Gashi.

Insistirao je na tome da treba da postoje mehanizmi za redovnu saradnju između Kosovskih institucija i kancelarije SPGS, govoreći da “nedostatak ovakvih mehanizama stvara probleme.” Kao primer navedeno je da je bilo “neprihvatljivo” da zakonodavstvu usvojenom od strane Skupštine trebalo dva meseca da bude potpisano od strane SPGS: “To ne prihvatam,” rekao je Gashi. Dodao je da bi “bolja saradnja trebala da

postoji, kroz svakodnevnu saradnju i komunikaciju i uz sporazum koji bi trebao da postoji između vlade Kosova, predsedništva parlamenta, predsednika Kosova i kancelarije SPGS.”

“Član parlamenta je izručen i to nije mala stvar.” rekao je gospodin Gashi osvrćući se na izručenje gospodina Limaja Međunarodnom sudu za ratne zločine na području Jugoslavije. “Treba da shvatite da je parlament bio ometen ovim događajem. U isto vreme članovi par-

lamenta su se obavezali da nastave sa svojim mandatom koji podrazumeva usvajanje zakona i podpiranje Kosovskih institucija što je najbolji garant da će građani Kosova biti zaštićeni. Da smo bili više uključeni u rad SPGS znali bismo da će se izručenje gospodina Limaja desiti, on bi se sam predao i ne bi bio u poziciji da to uradi u drugoj zemlji. Dakle, potrebno je veće angažovanje izabranih Kosovskih zvaničnika u radu sa SPGS ne samo da bi

se demonstriralo poštovanje prema lokalnim institucijama već i da bi se ispunilo ono što je obećano Rezolucijom 1244.”

Kao i u toku procesa prenošenja odgovornosti na Kosovske institucije od strane UNMIK-a uvideo je i da će izabrani kosovski zvaničnici raditi zajedno sa kancelarijom SPGS a ne kao “paralelne institucije.” Gospodin Gashi je izrazio svoje duboko uverenje da bi SPGS “trebao da otvori svoja vrata za nas i za taj proces,” priznajući da KFOR treba da ostane u oblasti još neko vreme zbog “osetljive” situacije u regionu.

Upitan da da svoje viđenje o predloženoj deklaraciji o nezavisnosti gospodin Gashi je podsetio da se stanovništvo Kosova izjasnilo podrškom demokratskom, slobodnom i nezavisnom Kosovu na referendumu održanom 1991. Rekao je da je debata o pitanju nezavisnosti pokazala veoma dobru saradnju između većinskih političkih partija u Skupštini Kosova i da

su lideri parlamentarnih grupa dali zajednički predlog predsedništvu Skupštine. “Kada lideri budu uvereni da je pravo vreme, uradićemo” dodao je on.

Osvrćući se na doprinos od strane drugih zajednica u donošenju odluka gospodin Gashi je istakao da je većina otvorena za razgovor o svim predlozima, “jer smo i podržali član Ustavnog okvira u kom su svi građani Kosova jednaki. Verujemo da što pre srpski predstavnici uvide da je Kosovo, a ne Beograd centar u kom se donose odluke da će se tenzije koje postoje izgubiti.”

Rekao je da Skupština nije usvojila ni jedan jedini deo zakonodavstva koji bi mogao da ugrozi poziciju srpske zajednice na Kosovu. “Istovremeno moramo da osiguramo demokratski rad u parlamentu, da radimo na odlukama i da na kraju svaki glas bude prebrojan. Verujem da bi svi u parlamentu trebalo da prihvate ovo i da se izjasne.” Gospodin Gashi je dalje istakao “Istovremeno smo se obavezali da ćemo nastaviti da poštujemo vladavinu zakona i usvojene parlamentarne postupke.”

Komentar g-din. Gashija o tenzijama između raznih albaniskih političkih partija je: “Parlament je dao svoj doprinos okupljajući različite političke partije. Svakodnevno članovi LDK, PDK

i AAK rade zajedno u odborima i u predsjedništvu parlamenta. Sastajemo se kao lideri parlamentarnih grupa kao i zbog veoma važnih debata koje se odnose na ono što je Kosovu potrebno. Srećom, sve se političke partije slažu. Verujem da će konstruktivna saradnja u parlamentu Kosova biti nastavljena. Ne možemo dozvoliti sebi da se svadamo, moramo da radimo jedni sa drugima."

Što se tiče situacije među lokalnim ograncima političkih partija gospodin Gashi je rekao da je poruka Predsednika Kosova bila glasna i jasna: "Rad treba da bude demokratski, transparentan i treba da bude rad na saradnji, a ne na konfrontaciji. Ovo se odnosi i na lokalne i na međunarodne službenike."

Upitan o predstojećem radu i zakonodavnom dnevnom redu, posebno kada se radi o nacrtima zakona o zdravstvu i socijalnim pitanjima gospodin Gashi je podsetio da je u svakoj post-konfliktnoj situaciji postojala velika stopa nezaposlenosti i potreba za sveobuhvatnim pokrićem različitih delova stanovništva kada se radi o zdravstvenom sektoru i sektoru za socijalna pitanja. Istakao je da je neophodno uključivanje privatnog sektora i takmičenje u zdravstvenom sa javnim zdravstvenim službama.

IZAZOVI SA KOJIMA SE SUOČAVA ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

16. januara 2003. Skupština Kosova usvojila je izuzetno važan zakon za kosovsku budućnost. Zakon o zaštiti životne sredine (EPL) usvojen je posle prihvatanja 80 amandmana. EPL je kompromis onih koji žele čistiju okolinu i onih koji žele brži ekonomski razvoj uz iskorišćavanje prirodnih resursa.

Blerim Vela, Predstavnik za štampu Regionalnog centra za životnu sredinu centralne i istočne Evrope na Kosovu.

Neko bi ovo mogao da protumači kao uklanjanje "prepreka" vezanih za životnu sredinu u daljem ekonomskom razvoju Kosova. Ali ovo pitanje nije bilo pokrenuto na pravi način. Građani Kosova treba da imaju bezbednije životno okruženje kombinovano sa ekonomskim razvojem. Ovu u suštini znači održivi razvoj – korišćenje prirodnih izvora do tog nivoa koji neće ugroziti budućnost dolazećim generacijama.

Zakon za zaštitu životne sredine je u kosovskoj Skupštini prvi put predstavljen oktobra 2002. Sponzor EPL, Ministarstvo za okolinu i prostorno planiranje, objasnio je da zakon jasno određuje dužnosti i odgovornosti u zaštiti životne sredine na Kosovu, uključujući prirodne resurse kao što su voda, vazduh, zemljište i živi organizmi. Uz to, zakon predviđa i stvaranje Kosovske agencije za zaštitu životne sredine i Fond za zaštitu prirode Kosova.

Svrha EPL-a je da se uspostavi osnovni pravni okvir za unapređenje zdravije životne sredine kroz postepeno uvođenje standarda EU u

oblast zaštite životne sredine. Predviđa i uspostavljanje specifičnog nadležnog organa i jasno određivanje dužnosti za organa nadležnih za uvođenje i primenu tih standarda. Zakon određuje glavne principe kosovske politike o životnoj sredini, uključujući princip predostrožnosti i preventive, načela "čiste" proizvodnje i reciklaže i pravilo da zagađivači i eksploatatori moraju da snose odgovornost.

Mada je ovo prvi put da u kosovskom pravosuđu postoji Zakon o zaštiti životne sredine, u njemu postoje mnoge dvosmislene odredbe što ostavlja mnogo prostora za proizvoljna tumačenja istog. Na primer, član 13 (Odobranje i zabrana uvoza) paragraf 4 kaže: "Ministarstvo može ukloniti svu robu koja je ilegalno uvezena, uskladištena i transportovana, uključujući i postojeću robu za koju se smatra da je u suprotnosti s ovim Zakonom". Međutim, Svrha EPL-a je da se uspostavi osnovni pravni okvir za unapređenje zdravije životne sredine kroz postepeno uvođenje standarda EU u

Postojeći problemi vezani za životnu sredinu na Kosovu su vrlo ozbiljni i uključuju: otpad u naseljenim mestima; zagađenje vazduha prouzrokovano nekontrolisanim spaljivanjem otpada, uglja i ogrevnog drveta; prisustvo teških metala u pijaćoj vodi što je posledica nekontrolisanog iskopavanja u površinskim kopovima, teške industrije i uništavanja šuma u brdskim oblastima; kao i mnogobrojne neeksplozivne naprave. Veliku opasnost po zdravlje i okolinu predstavljaju Kosovska elektro kompanija (KEK), glavni snabdevač električne energije za domaćinstva i industriju, kao i ponovno otvaranje industrijskih pogona "Trepča" i "Feronikl". Rekonstrukcija i privatizacija navedenih pogona bi trebalo da uključi i pitanja zaštite životne sredine. Sprovođenje zakona bi trebalo da doprinese stvaranju zdravijeg i sigurnijeg životnog okruženja za sve građane Kosova.

Ako Zakon bude objavio Specijalni Izaslanik UN, ne vladine organizacije koje se bave pitanjima životne sredine će morati da rade vrlo naporno kako bi ostva-

rile aktivnu ulogu u daljnjem unapređenju ovog zakona. Pristup informacijama, pravosuđu i principi Aarhus konvencije koji uključeni u zakon predstavljaju korak ka daljoj demokratizaciji kosovskog društva. Principe "demo-kratije životne sredine" bi trebalo sprovesti na način koji bi kosovskom stanovništvu dao mogućnost da budu obavješteni o stanju životne sredine, degradaciji i opasno-stima koje im prete, kao i mogućnost žalbe kada situacija to nalaže. Po tom pitanju je važno pojačati interesovanje lokalnih NVO koje se bave zaštitom životne sredine i njihovu aktivnost vezanu za rešavanje postojećih i potencijalnih problema. Regionalni centar za životnu sredinu centralne i istočne Evrope je neutralna, neprofitna organizacija stvorena 1980 od strane SAD, Evropske komisije i Mađarske. Kosovska kancelarija je otvorena juna 2000. Zadatak organizacije je da pomogne u rešavanju problema vezanih za životnu sredinu u regionu centralne i istočne Evrope (CEE) i da podstiče njeno unapređenje u pravcu efikasnijeg razvoja.

Intervju sa G-din. Dragišom Krstovićem, Šefom poslaničke grupe Koalicije Povratak (KP).

“AKTIVNIJE ĆEMO SE UKLJUČITI U SKUPŠTINU”

Dragiša Krstović je 2001. godine izabran za člana “Koalicije Povratak” u Skupštini Kosova. Nedavno je preuzeo poziciju šefa parlamentarne grupe. Većinu svoje karijere radio je kao sudija, a trenutno živi u Leposaviću.

Intervju obavio Jonathan Browning, službenik odeljenja demokratizacije pri OEBS-u, regionalna kancelarija Leposavić

G-dine. Krstoviću hvala Vam što ste odvojili vreme da sa nama podelite Vaše ideje o radu Skupštine Kosova. Decembra prošle godine postali ste novi vođa poslaničke grupe KP. Kako se osećate na ovoj novoj poziciji?

Nije lako biti šef poslaničke grupe KP. To sa sobom nosi veliku odgovornost, ali ja mislim da ću biti u mogućnosti da izvršim svoju dužnost na pozitivan način i zadovoljim sve predstavnike KP, kao i volju naroda kojeg predstavljamo. U bliskoj budućnosti moraćemo da se suočimo sa važnim odlukama, pitanjima za koje je neophodna diskusija, mnogim osetljivim pitanjima. Takođe je važno napomenuti da KP zauzima pravi stav prema ovim odlukama, i razmatra ih kako u okviru same KP tako i u samoj Skupštini.

Šta se poslanička grupa KP i vi nadate da ćete postići u bližoj

budućnosti sa predstojećim zakonima, na primer zakonima koji se odnose na ekonomska, poljoprivredna i socijalna pitanja?

Ja se nadam da će se u bližoj budućnosti Skupština Kosova kao prioritarnim pitanjem pozabaviti prenosom ovlašćenja, koji će u obzir uzeti stavove svih zajednica. Ja takođe očekujem da Skupština neće razmatrati pitanja za koja nema ovlašćenja. Na primer, pitanja suvereniteta i nezavisnosti Kosova, jer bismo mi u tom slučaju bili isprovocirani da reagujemo. Što se zakonodavnih aktivnosti tiče, ja očekujem da će Skupština uspešno pregledati zakone koji stvaraju pravni okvir za sve oblasti koje moraju da budu pravno utvrđene. Ovo će uključiti zakone o porezima, socijalnim pitanjima i sva druga pitanja koja direktno pogađaju sve građane Kosova. Ja mislim da će delegati Skupštine imati priliku da

stvaraju zakone koji će zadovoljiti potrebe svih građana Kosova i biti sprovedeni na najbolji mogući način.

Kako ćete se zalagati da vaši predlozi i ideje budu prihvaćeni u Skupštini? Kako planirate da ostvarite svoje ciljeve?

Zauzećemo drugačiji pristup nego do sada. Prvo, aktivnije ćemo se uključiti u rad Odbora. Pokušaćemo da obezbedimo neke dogovore za koje smatramo da su dobri i vredni truda. U okviru KP u procesu je osnivanje je i kancelarije za pravnu pomoć kojoj će raditi pravni eksperti. Oni

će nam pružati pomoć i savete koji su potrebni pri donošenju odluka o zakonima, predlozima zakona i aspektima našeg posla. Sve ovo ima za cilj promene nacrtu zakona i poboljšanja istih. Druga stvar, u okviru KP pokušaćemo da formulišemo i predložimo izmene zakona. S obzirom na to da nismo sigurni da ćemo na početku dobiti većinsku podršku, pokušaćemo da naše predloge podržimo jasnim argumentima, unapred pripremljenim, i od naših predloga načinimo najbolje i prave. Videćemo koliko smo uspešni, a dat ćemo sve od sebe. Nije dobro da radne grupe koje rade na prelozima zakona ne uključuju predstavnike Srba. Da smo od samog početka bili uključeni u rad, Srbi bi imali većeg uticaja na proces donošenja zakona. Iako moram da kažem da bismo svaki put kada posumnjamo da postoji pretnja za interese naše zajednice mi upotreбили sredstva i mehanizme koji su predviđeni Ustavnim okvirom. Jedan od ovih mehanizama je i mogućnost prigovora na zakonu, ukoliko je to potrebno. Prvo se može prigovor proslediti predsedništvu Skupštine. Ako predsedništvo ne može da

nađe rešenje, osniva se odgovarajuće veće, koje ustanovljava SPGS. Uz upotrebu ovih mehanizama pokušali bismo da uklonimo stvari koje ugrožavaju interese naše zajednice od strane usvojenih zakona u Skupštini.

Kako sada sagledavate Vaš odnos sa drugim političkim entitetima i partijama u Skupštini Kosova?

Naši odnosi sa drugim političkim entitetima nisu ništa bolji nego kada smo napustili Skupštinu, možda su i gori sada. Ovo se dogodilo zato što su se neka pitanja koja nisu bila predviđena za diskusiju u Skupštini ipak našla na dnevnom redu, ili su neki ljudi predložili ta pitanja kao tačke dnevnog reda. Ovo nije u skladu sa procedurama Skupštine i Ustavnim okvirom, kao ni sa jednim drugim pravnim dokumentom. KP je jako zabrinuta i moramo ozbiljno i racionalno da sagledamo ulogu KP u Skupštini. Na prvoj sednici po povratku u Skupštinu 13. februara 2003, KP se suočila sa jednom neprijatnom situacijom. Bilo nam je jako teško da odlučimo da li da ostanemo na zasedanju ili da napustimo sednicu. 20. februara zakazana

sednica se nije održala jer su albanski poslanici bili zabrinuti oko optužnica Tribunala u Hagu. Iz tog razloga pred nama je bila teška odluka da li da uđemo u zgradu Skupštine i stvorimo kvorum ili ne. Ja očekujem poteškoće na svakoj sednici u budućnosti, što pokreće pitanje realne potrebe za poslaničkom grupom KP u tom telu.

Sa obzirom na to da je vaš povratak u Skupštinu bio pozdravljen, šta biste Vi poručili vašim kolegama poslanicima u budućem radu koji je pred vama?

Želeo bih da pošaljem sledeću poruku mojim prijateljima poslanicima. Ostavimo po strani stvari koji nisu predviđene za skupštinsku debatu, i koje prema Ustavnom okviru ne mogu biti na dnevnom redu. Hajde da radimo korisne stvari kao što su usvajanje zakona i stvaranje pravnog okvira da bismo radili prema boljoj budućnosti. Moramo da uradimo nešto na povratku rasejanih lica, bezbednijem i sigurnijem životu za sve stanovnike Kosova, kao i na mnogim drugim problemima koji su ključni za život stanovnika Kosova.

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG I SKUPŠTINA U 2003.

Besa Luzha, koordinator programa FES za Kosovo

Imajući u vidu činjenicu da je Friedrich Ebert Stiftung (FES) do sada u domenu svojih mogućnosti podržavao rad parlamenta, a uzimajući u obzir pravilnik o radu, planira da nastavi sa sličnim aktivnostima usredsređujući se više na saradnju koji se odnosi na konsultacije. Pažnja će biti usmerena na iste odbore sa kojima smo radili i prošle godine. To su odbor za rad i socijalna pitanja, odbor za javne usluge, odbor za zaštitu životne okoline i prostorno planiranje; ali ćemo sarađivati sa drugim odborima razmatrati slična pitanja koja smo obrađivali sa predhodnim odborima.

Obuka u metodama istraživanja i prikupljanju podataka za potrebe odbora za prapostorno planiranje u februaru pružiće članovima odbora više informacija koje treba da znaju o zakonima koje razmatraju i da predlože izmene i dopune.

U buduće se planira nas-

tavak programa u kome će najuspešniji studenti Prištinskog Univerziteta asistirati parlamentarcima - pojedinačno, u okviru odbora i poslaničkih grupa.

Drugi oblik podrške parlamentarnim aktivnostima će biti promovisanje i produbljivanje saradnje između parlamenta i drugih aktera civilnog društva kao što su to nevladine organizacije, lokalne zajednice i omladinske organizacije kroz debate, obuke i seminare. Ovo je veoma važan podsticaj za bolje i sveobuhvatnije zakonodavne procese koji će uključiti i predloge različitih društvenih grupa.

Posebna pažnja biće posvećena razmeni iskustava i regionalnoj saradnji u sklopu saradnje i koordinacije sa ostalim partnerima ASI-ja. Ova plodna regionalna saradnja između Kosovskog parlamenta i parlamenata u regionu će se nastaviti na zajedničkim pitanjima kroz pružanje odgovarajuće pomoći odborima

kao i pojedinim poslanicima. Poseta Albaniji je predviđena u martu 2003., a planirana je i poseta parlamentu Hrvatske.

S obzirom na to da smatramo da je osoblje parlamenta veoma važan faktor za profesionalno obavljanje dužnosti u martu i aprilu planiramo nastavak različitog programa obuke zasnovanog na proceni njihovih potreba i problemima sa kojima se oni i parlamentarci susreću.

Za bolje razumevanje rada u odborima i plodniju saradnju sa odborima u drugim parlamentarnim strukturama planiramo da podržimo ideju stvaranja brošure - vodiča kroz parlament. Ovo će biti veoma važno sredstvo za bilo koji oblik saradnje i doprinesi da proces prepoznavanja glavnih tačaka bude podržan i od strane raznih donatora.

Sva tri oblika podrške biće zajednički pripremljena u saradnji sa poslanicima, ASI i drugim partnerima koji su uključeni u ovaj rad.

SKUPŠTINSKE ANALIZE I DEBATE O PRETNJAMA BEZBEDNOSTI

23. januara 2003. Skupština Kosova je razmatrala bezbedonosnu situaciju na Kosovu. G-din. JeanChristian Cady, zamenik UNMIK-ovog specijalnog izaslanika prvog stuba-policije i pravosudja, kao i policijski komesar Stefan Feller, ponudili su svoju ocenu. Nakon iscrpne debate Skupština je usvojila iskaz protiv nasilja. Sledi izveštaj g-din-a Cadya o bezbednosnoj situaciji na Kosovu za period od oktobra 2002. do januara 2003. i iskaz koji je usvojila Skupština.

Kriminalističke statistike za 2002. pokazuje progres ka stabilizaciji i normalizaciji bezbednosne situacije. Stopa ubistava u 2002. je opala za 61% u poredjenju sa 2001. Broj kidnapovanja je opao za 51%. Broj krađa je manji za 10%. Broj međuetničkih napada opada. Stopa rasvetljavanja zločina je na veoma ohrabrujućih 53%, što je više nego u mnogim zapadnim zemljama.

Jedan od glavnih razloga za ovaj napredak je porast broja i prisustva službe kosovske policijske (KPS) na ulicama – 5200 u januaru 2003., u poredjenju sa 4300 iz decembra 2001. – i porast sposobnosti KPS policajaca. Druga velika prekretnice bila je uspostavljanje UNMIK-ove uprave u severnom delu Kosova, i ukidanje paralelnih struktura policije i pravosuđa koje su tamo funkcionisale i uspostavljanje KPS na severu.

Uvođenje multietničnosti u policiji

KPS je multietnička policija sa 84% kosovskih Albanaca, 9% kosovskih Srba i 7% ostalih etničkih pripadnika. UNMIK policija, uključujući i KPS, je sada prisutna širom Kosova. Više KPS policajaca svih nacionalnosti biva zaposleno na severu.

Multietnična policija je cilj svih delova Kosova, i ovo se jednako odnosi na severnu Mitrovicu. KPS treba da predstavlja sve etničke zajednice. Postoji policijska škola u Vučitrnu u kojoj svi KPS policajci diplomiraju. 15. januara 2003. 10 kosovskih Albanaca i 10 kosovskih Srba otpočelo je ubrzano osmonedeljno školovanje za instruktore KPS-a. 20. januara 2003. 40 kosovskih Srba, 50 kosovskih Albanaca, i 10 pripadnika drugih manjina otpočelo je dvanaesto-nedeljni kurs obuke. KPS regruti će biti na zajedničkoj obuci i zajednički raditi kao policajci.

Uvodjenje multietničnosti u pravosuđe

Uvodjenje multietničkog pravosuđa radi podrške reda i zakona takodje je neophodno za stabilnost i bezbednost društva. Skorašnjim nimenovanjem 13 sudija i tužilaca srpske nacionalnosti sudski sistem na Kosovu je sada istinski multietnički. Mi sada imamo ukupno 337 članova lokalnog sudstva: 326 sudija i

47 tužilaca, 336 sudija i tužilaca su kosovski Albanci; 17 kosovski Srbi a 20 sudija i tužilaca čine pripadnici ostalih manjina. Oni rade sa 100% civilnih i 95% krivičnih slučajeva

UNMIK je nadležan za pozivanja u sudskom sistemu. Gde postoji primećene okolnosti koje potkopavaju nepristrasnost lokalnog sudstva, UNMIK sa svojih 27 međunarodnih i tužilaca u slučaju potrebe preduzima slučaj ili tužbu kako pravda ne bi podlegla laži. Međunarodne sudije i tužiocu su uključeni u 87 slučajeva koji predstavljaju oko 3-4% nerešenih slučajeva ispred okružnog i vrhovnog suda. U ove slučajeve spadaju ratni zločini, zločini sa etničkim motivom, terorizam/ekstremizam, korupcija i organizovani kriminal.

Porast “mafijaškog” kriminala

Iako smo postigli napredak ka uspostavljanju multietničke policije i sudstva, i mada se situacija na Kosovu stabilizovala, veoma sam zabrinut zbog porasta izvesnog “mafijaškog” kriminala: ovo podrazumeva upotrebu bombi i vešto izvedena ubistva. Postoji takodje i porast zločina sa političkom motivacijom. Ovako visokoprofilni zločini imaju jak negativan uticaj na bezbedonosnu situaciju, uz porast straha i nesigurnosti. Najmanje osam incidenata ovog tipa dogodilo se u protekla tri meseca čime je istaknuta potreba za efikasnijom zaštitom svedoka.

Ovo se naravno odnosi na incidente kao što su ubistva Avni Elezaja- lidera AAK prošlog oktobra i predsednika skupštine opštine Suhareke/Suva reka-Uke Bytycia, u novembru, zatim ubistvo istaknutog branioca ljudskih prava Ibisa Hotia, bomba koja je eksplodirala u Dardaniji decembra 2002. gde je povredjena 31 osoba, i skorašnje ubistvo bivšeg FARK lidera Tahira Zemaja i dvojice njegovih rođjaka, i na kraju raketa koja je eksplodirala u Peći, u glavnom štabu regionalne policije UNMIK što je prouzrokovalo

ogromna oštećenja zgrade ali nije bilo povredjenih.

UNMIK se obavezao da obezbedi adekvatnu zaštitu svih onih koji su izloženi pretnjama. Svedoci neće svedočiti ako su predmet zastrašivanja. Pozivamo međunarodnu zajednicu da nam pomogne da proširimo naše postojeće programe za zaštitu svedoka kao nešto hitno. Rešili smo da niko ne sme biti uplašen od dolaska u policiju zbog straha od odmazbe, i da vladavina zakona na Kosovu nadvlada pravilo ćutanja. Treba pojasniti da UNMIK policija koju čine međunarodna civilna policija i KPS policajci i KFOR u potpunosti pruža zaštitu na Kosovu. Nikakva privatna policija neće biti tolerisana.

Napredak u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije

Pošto se bezbednosna situacija stabilizovala, a međuetnički zločini smanjili, UNMIK je intenzivirao borbu protiv organizovanog kriminala, koji je imao uporište u posleratnom periodu. U toku 2002. UNMIK je imao više uspešnih zaplena oružja, droge i druge krijumčarene robe kao što su cigarete.

Jedan od prioritarnih zadataka za mene i komesara je borba protiv prostitucije i trgovine ljudima. Jedinica za prostituciju i trgovinu ljudima u UNMIK policiji izvela je 353 operacija 2002., zatvarajući 61 prostoriju. Nadam se da ćemo postići čak i više ove godine. Sa uspostavljanjem sigurne kuće za žrtve i svedoke, i porastom aktivnosti zaštite svedoka i aktivnosti jedinice podrške u odseku za sudstvo, nameravamo da olakšamo posebno osetljivim žrtvama krijumčarenja da bezbedno iznosu dokaze protiv lidera mafije i time osiguraju njihovu osudu.

Takođe smo počeli sa značajnim hapšenjima u slučajevima korupcije, kao što je nedavno hapšenje službenika u katastru u Prištini. Nameravamo da uradimo mnogo više na ovom polju u 2003. Uveli smo posebnu jedinicu protiv prevara, jedinicu za finansijska istraživanja, gde će inicijalno raditi 10 iskusnih istražitelja iz "Guardia de Financa" iz Italije. Oni imaju veliko iskustvo sa mafijom. Imaće velika ovlašćenja u istraživanjima javnih institucija i preduzećima finansiranim iz javnog fonda, i moći će da vode istrage gde postoje otkriveni dokazi prevare. U ovoj oblasti, oslanjamo se na podršku policiji od strane kosovske javnosti, poverljivo ukoliko je to potrebno, sa svakom informacijom koja se može odnositi na korupciju u javnim ustanovama.

Kao što možemo videti iz drugih zemalja, borba protiv organizovanog kriminala i korupcije je duga i spora. U ovoj borbi, Kosovo je još uvek u početnoj fazi. Ali UNMIK je sada našao sredstva i obavezao se da će se u potpunosti zauzeti za tu borbu.

Jean-Christian Cady,

Zamenik Specijalnog izaslanika generalnog sekretara za policiju i pravosuđe

DEKLARACIJA SKUPŠTINE O BEZBEDNOSTI

Skupština Kosova je osudila nasilje, bilo koje vrste kriminala ili organizovanog kriminala na Kosovu i snažno podržava borbu odgovornih institucija protiv kriminala, kao i njihove napore da stvore bezbedno Kosovo za sve njegove građane.

Skupština Kosova je odlučna da saraduje sa KFOR-om i UNMIK-om i uređuje bezbednost kao i bilo koji drugi razvoj na Kosovu.

Skupština Kosova traži da joj bar jednom mesečno od strane odgovornih institucija bude prezentovana bezbednosna situacija na Kosovu.

Skupština Kosova smatra da odluka o konačnom statusu Kosova u skladu sa političkom voljom naroda doprinosi bezbednosti u zemlji i regionu.

Skupština traži od lokalnih institucija i predlaže im da što je više moguće dobiju nadležnosti nad bezbednosnim problemima i veću saradnju sa međunarodnim institucijama koje postoje.

Skupština Kosova traži zakon, zaštitu, pravdu i inostrano prisustvo u stvaranju i strukturisanju institucija Kosova i očuvanju civilne kontrole.

Skupština Kosova poziva sve građane da potkažu kriminalce i pomognu u akciji sprečavanja kriminala preko svedočenja i doživljavanja ovih dela kao građanskih dužnosti i nužnosti.

Skupština Kosova smatra da postoje inostrani i spoljni faktori koji utiču na bezbednost Kosova kako bi sprečili demokratski razvoj.

Skupština Kosova poziva pisane i elektronske medije da se profesionalno odnose prema pitanjima vezanim za bezbednost i da njihovi izveštaji budu zasnovani na pravim podacima, da izbegavaju govor mržnje kada opisuju situaciju i pomognu stvaranje pozitivnog mišljenja na Kosovu.

Skupština Kosova,
23. januar 2003. godine

NEDAVNE INICIJATIVE PODRŠKE SKUPŠTINI

Skupština usvaja novi poslovnik o radu

Jula 2002. Predsedništvo Skupštine ovlastilo je Odbor za pravna, zakonodavna i pitanja ustavnog okvira da razmotre privremeni poslovnik Skupštine. Predsedavajući je bio Prof. Arsim Bajrami (PDK), a radna grupa se sastojala od 5 članova Skupštine i sastala se je u drugoj polovini 2002. Pored ostalih Nacionalni Institut demokratije (NDI), Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS) i OEBS zamoljeni su da pruže savete o određenim pitanjima, dok su članovi radne grupe u tekst uključili svoja mišljenja. Između 3. i 5. januara 2003., predsedništvo Skupštine organizovalo je sastanak na kojem će se finalizirati pregledan privremeni poslovnik, nacrtan po predlogu radne grupe. Konačni nacrt usvojen je sa dodatim predlozima na plenarnoj sednici 9. januara 2003. Predviđene su dalje konsultacije po ovom pitanju sa SPGS UN.

Odbor za jednakost polova razmatra zakon o jednakim mogućnostima

Odbor za jednakost polova u Skupštini održao je serijal konsultacija od 3. - 7. februara 2003. i zatražio podršku mnogih međunarodnih organizacija o radu na nacrtu zakona o jednakim mogućnostima za muškarce i žene na Kosovu. UNIFEM, FES, NDI, vodeća svetska mreža i OEBS su pozitivno odgovorili na ovaj zahtev. Omnibus zakona protiv diskriminacije, trenutno predat na razmatranje Kancelariji Premijera, usredsrediće se na sprečavanje i borbu protiv diskriminacije svake vrste i na svim poljima rada, stručnog usavršavanja, socijalne zaštite, obrazovanja i u drugim oblastima. Uz ovaj omnibus zakona protiv diskriminacije postoji potreba za zakonom koji će prolongirati jednake mogućnosti za muškarce i žene. Međunarodne organizacije će podržavati Odbor za jednakost polova uz pružanje prevodilačkih usluga zakona o jednakosti polova iz evropskih zemalja, davaće savete kako u reviziji nacrtu zakona iz perspektive jednakosti polova, pružati pomoć oko budžeta u odnosima polova, pružati konsultacije o postojećem zakonodavstvu na polju nasilja u porodici na ovim prostorima, protiv trgovine ljudima i o pravima žena.

Pripremljen zakon o slobodi informisanja

Posle konsultacija sa političkim analitičarima, civilnim društvom i političarima Kosova, Kancelarija Premijera razmatra "Zakon o slobodi informisanja," koji će biti dostavljen na razmatranje Skupštini u toku marta 2003. Zakon garantuje pravo na pristup informacijama u lokalnim Kosovskim institucijama do najvećeg

moгуćег nivoa i u skladu je sa javnom interesom. Mogućnost korišćenja javnih informacija doprinosi većoj transparentnosti i odgovornosti institucija Kosova. Kao deo programa dobre uprave, NDI predviđa podršku Skupštini uz debate, usvajanja i primenu predloga zakona.

Evropska agencija za rekonstrukciju podržava proces zakonodavstva

28. januara 2003. Premijer i Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR) objavili su program podrške EAR vladi na polju zakonodavstva. Projekat će se usredsrediti na harmonizaciju kosovskog zakonodavstva uz "acquis communautaire" Evropske Unije kao i povećanje lokalnih kapaciteta za zakonodavna pitanja, uključujući i prevodilačke usluge. GTZ iz Nemačke izabran je kao partner koji će realizovati projekat preko tendera. Vođa tima GTZ je iz Slovenije. Kao deo svoje podrške zakonodavnom postupku, EAR apredviđa program podrške Skupštini Kosova koji će početi sredinom 2003.

Radionica o metodima istraživanja i prikupljanju podataka

Od 24. - 26. februara 2003., FES i OEBS organizovali su radionicu o metodi istraživanja i prikupljanju podataka za Odbore za zaštitu životne sredine i prostorno planiranje, poljoprivredu, zdravstvo, rad i socijalna pitanja i javne službe. Radionica je imala za cilj da ojača kapacitet članova Skupštine u sprovođenju istraživanja na polju interesovanja i važnosti zakonodavstva u socijalnim, životnim i uslugama javne službe. Institucije koje se bave istraživanjima na Kosovu ponudile se svoje usluge članovima Skupštine, uključujući RIINVEST, Centar za političke i socijalne studije Prištinskog univerziteta,

Institut za politička istraživanja i razvoj Kosova (KIPRED), Institut za demokratsko društvo Kosova (KIDS), Indeks i regionalni centar za zaštitu životne sredine za centralnu i istočnu Evropu.

Radna poseta viših službenika Skupštine Briselu i Parizu

Od 28. januara do 6. februara 2003. viši civilni službenici Skupštine otišli su u radnu posetu Briselu i Parizu. Delegaciju je predvodio G-din. Isuf Demaj, Sekretar Skupštine Kosova, a nju su činili G-din. Isa Neziri, šef administracije; G-din. Daut Beqiri, šef pravnog odeljenja; G-đa. Nataša Prica, šef glavnog odbora Sekretarijata; G-din. Sali Rexhepi, Head of the Table Office; Mr. Ilaz Berisha, šef prevodilačkih usluga i G-din. Gazmend Kelmendi, koordinator odeljenja za izbore (tumač).

Delegacija je posetila Sekretarijate u Briselu, Regionalni parlament i Federalni parlament Belgije, kako bi videli funkcionisanje višejezičkih institucija u praksi. U Parizu je delegaciju ugodila Nacionalna Skupština Francuske, a obuka se više usredsredila na upotrebu postupaka koji su povezani sa jednom temom (sastavljanje dokumenta, nacrti izveštaja, amandmana...). Ovu jako interesantnu posetu organizovao je Sekretarijat Skupštine uz podršku službenika za vezu Francuske i Belgije

Nedeljne novine Sekretarijata Skupštine

Odsek za spoljna pitanja Skupštine Kosova radi sa institucionalnim javnim odnosima i direktno je povezan sa Kancelarijom Sekretara Skupštine. Jedna od njegovih sužnosti je da svake nedelje šalje novine na 3 jezika koje će sadržati sve događaje iz Skupštine ili vezane za nju za narednu nedelju. On takođe obezbeđuje dnevni red za plenarne sednice, Predsedništvo i sastanke odbora, a zadužen je i od strane uprave javne galerije u toku plenarnih sesanaka. Ako želite da budete na njihovoj listi molimo Vas pošaljite e-mail na: marzal@un.org

Vremensko ograničenje aktivnosti skupštine

Februar 2003.

- Poseta višeg osoblja Skupštine Parizu, organizovao Sekretarijat Skupštine i francuska Skupština.
- Razmatranje poslovnika.
- Konsultacije sa skupštinskim odborom za ravnopravnost polova o zakonu jednakih mogućnosti i sa kancelarijom Premijera o omnibusu zakona protiv diskriminacije, org OEBS, NDI, FES, i ostali donori.
- Konsultacije sa državnim kancelarijama o tekućim programima podrške, org OEBS.
- Razmatranje uvođenja stručne parlamentarne i pravne terminologije, org OEBS, NDI, FES, i Skupštinskog sekretarijata.
- Radionica za članove Skupštine o mogućnostima istraživanja, 24. - 26. februar, org FES i OEBS.
- Podrška zakonodavnom procesu, org Bearing Point/Barents-a.

Mart 2003.

- Radionica sa članovima skupštine ostalih zajednica, org OEBS-a.
- Radionica na temu birački odnosi, org NDI-a.
- Radionica sa odborima za finansije i ravnopravnost polova sa aspekta rodova, 14. -16. mart, org OEBS-a i "Star-Network"-a.
- Radionica za članove Skupštine o pregovaračkim sposobnostima, org KIPRED.
- Radionica za pravno osoblje Skupštine, org FNS.
- Radionica sa komitetima za trgovinu i industriju, i finansije i ekonomiju, 25.-26. mart, org FNS.
- Radionica na temu poslovnika, org FNS i NDI.
- Poseta odbora javnih službi i socijalne zaštite Albaniji, org FES.
- Razmatranje zakonodavnog postupka, org FES.
- Razmatranje zakona o slobodi informisanja, org NDI.
- Razmatranje uvođenja stručne parlamentarne i legalne terminologije, org OEBS, NDI, FES, i sekretarijata Skupštine.
- Javna rasprava u odboru za zdravstvo o zakonu za proizvodnju lekova i medicinskih preparata, org FES.
- Podrška zakonodavnom postupku, org Bearing Point/Barents-a.
- Okrugli sto "Mediji i parlament" poslednja nedelja marta, org OEBS.

April 2003.

- Poseta višeg skupštinskog osoblja Berlinu, org sekretarijata Skupštine, Bundestaga i FES-a.
- Razmatranje slobode zakona o informisanju, org NDI.
- Terenske posete odbora, org OEBS-a.
- Javna rasprava u komitetu za socijalnu zaštitu o nacrtu zakona socijalne podrške i zakona suštinskog rada i zdravstva, org FES-a.

NDI & CENTRALNA SKUPŠTINA U 2003.

Kevin Deveaux, NDI

Nacionalni institut za demokratiju (NDI) je nevladina organizacija sa sedištem u Vašingtonu, a na Kosovu radi od juna 1999. na izgradnji demokratije. Posle opštih izbora u novembru 2001., NDI je nastavio rad sa članovima parlamenta i osobljem centralne Skupštine na obezbeđivanju obuke koja će dati mogućnost svim članovima parlamenta da predstavljaju svoj politički entitet efikasije.

U 2003. NDI će nastaviti da obezbeđuje obuku koja će se skoncentrisati na razvoj odnosa među političkim entitetima. NDI će takođe raditi sa parlamentarnim grupama i centralnim Skupštinskim odborima da bi obezbedili kapacitete za redovno konsultovanje sa građanima Kosova na razvoju i vođenju debata kada je ključno zakonodavstvo u pitanju, dakle one koje će imati efekta na celom Kosovu.

NDI takođe radi i sa Kancelarijom Premijera,

Predsedništvom centralne Skupštine i ključnim odborima na razvoju zakonodavstva dobre vladavine. Ovo uključuje reviziju i izradu pravilnika o radu koji će obezbediti da članovi parlamenta mogu da podrže vladu koja stoji iza svojih odluka i da obezbede da odgovor o mišljenjima i potrebama građana Kosova stigne do vlade. Novi akt o Slobodi Informisanja je dat na razmatranje u Skupštini u prvoj polovini 2003. Druga zakonodavstva dobre uprave naći će se na dnevnom redu tokom ove godine.

Na kraju napominjemo da se NDI nada da će raditi sa centralnim Skupštinskim odborima na obezbeđivanju efikasnosti njihovih kapaciteta, i onda kada se radi i kroz multietničke i multipartijske linije. Isto se tako nadamo da će odbor za rodnu ravnopravnost dobiti podršku kojom će obezbediti da se glas žena Kosova i njihovi interesi čuju u Skupštini.

FRIEDRICH NAUMANN STIFTUNG: REFLEKCIJA NA 2002. I PLANOVI ZA 2003.

Minire Čitaku, Koordinator projekta FNS za Kosovo

Posle početka rada Skupštine Kosova, Friedrich Naumann Stiftung (FNS) počeo je da programom podrške Skupštini u okviru Inicijative za podršku Skupštini (IPS).

Na nivou izabranih članova Skupštine, posebna pažnja posvećena je podršci Odbora za trgovinu i industriju i finansije i ekonomiju uz organizovanje dijaloga i razmene iskustva na polju ekonomije. Ovo je postignuto kroz razne aktivnosti u koje su bile uključene radionice, seminari i otvorene diskusije sa predstavnicima poznatih ekonomskih organizacija. Dalja pomoć bila je obezbeđena na debati revizije privremenog poslovnika i serijalom obuka koji je pružen pravnom osoblju Sekretarijata Skupštine.

Na osnovi konsultacija FNS je ustanovio slab protok informacija u

parlamentarnom procesu. Preporučuje se redovna razmena mišljenja i gledišta na pojedinačnom nivou, poslaničkim i parlamentarnim grupama; formalna i neformalna. Na nivou političkih parlamentarnih grupa, treba načiniti napor za poboljšanjem internih radnih grupa kroz podelu poslova i redovne razmene internih informacija. Na nivou odbora, redovni kontakt sa višim civilnim službenicima iz ministarstava (tj. zajedničko učestvovanje na sastancima) povećalo bi izvršni nadzor.

FNS bi 2003. želeo da nastavi uspešno započeto 2002. Sveobuhvatni cilj FNS biće poštovanje evropskih standarda u institucijama Kosova uz podršku radu pravnom osoblju i odborima za trgovinu i industriju i finansije i ekonomiju modernim konceptima na ovim poljima.

Nastaviće se dalja podrška u podeli i razmeni iskustava na temu poslovnika.

FNS će težiti poboljšanju razmene informacija između UNMIK i lokalnih institucija kao i socijalnih grupa kako bi brže krenula ka ispunjavanju standarda SPGS. Tako će FNS nastojati da podrži prenos ovlašćenja sa međunarodne na lokalne institucije. Ukoliko Skupština zatraži FNS će pružiti svoju podršku i na drugim poljima.

Dodatni naponi biće načinjeni kako bi se učestvovalo u novoosnovanoj Inicijativi za podršku Skupštine opštine (IPSO). Kako bismo podržali i pružili tehnički savet lokalnim predavačima u procesu stvaranja opštinske politike, sprovedeće se program "obučavanja predavača".

ASI USKORO DOBIJA MLAĐEG BRATA, MASI

Inicijativa za podršku Skupštini (ASI), koja je ugledala svetlost dana u decembru 2001, postao je tako živahno i nemirno dete, da su njegovi roditelji - agencije koje podržavaju uspostavljanje demokratskih institucija samouprave na Kosovu - odlučili da mu poklone mlađeg brata: "MASI", Inicijativu za podršku opštinskih Skupština.

Hartmut Pürner, Odeljenje demokratizacije pri OEBS - u, Tim za podršku Skupštini opštine

hartmut.purner@omik.org

27 januara i 10 februara ove godine održani su prvi sastanci. Udruženje kosovskih opština, Evropski savet, Fondacija Fridrih Nauman, Kosovski institut za istraživanje i razvoj politike (KIPRED), Nacionalni institut za demokratiju (NDI), cabinet SPGS-a, UN-ov Program za razvoj, UN-ov Habitat i US Agencija za međunarodni razvoj (USAID) su se odazvali pozivu tima za Skupštinsku podršku iz odseka za demokratizaciju OEBS-a. Na prvom sastanku su se složili da bi MASI u 30 opštinskih Skupština na Kosovu trebalo da predstavlja ono što njegov stariji brat ASI predstavlja za Skupštinu Kosova. Kao koordinator među agencijama koje se bave podrškom Skupštine kroz demokratizacione programme, ASI je radio na jačanju i profesionalizaciji Skupštine Kosova. To je rađeno kroz razvoj veština i unapređenje znanja u cilju uspostavljanja sta-

bilne, funkcionalne i produktivne Skupštine, u skladu sa vladavinom prava i u ime svih zajednica i građana podjednako. Zadatak "MASI"-ja je da isto postigne na opštinskom nivou, radeći sa opštinskim Skupštinama. Ciljne grupe ovog programa predstavljaju izabrani zvaničnici opštinskih Skupština, predsednici, potpredsednici i članovi komiteta. Profesionalna obuka ostalih opštinskih službenika spada nadležnost Ministarstva javnih službi.

Unutrašnja struktura i načini saradnje među partnerima će biti urađeni po modelu uspešnog starijeg brata. Članovi Inicijative će raditi na prikupljanju materijala koji bi služio kao zajednički izvor za obe Inicijative. Kao što je slučaj sa ASI, i MASI će se usredsrediti na kulturu demokratske politike zasnovane na poznavanju i poštovanju pravila i postupaka, transparentnosti i odgovor-

nosti prema javnosti.

Sad je pravo vreme da se udruže snage i pomogne rad kosovskih opštinskih Skupština. Pred novoizabranim opštinskim Skupštinama je četvorogodišnji period, koji će biti presudan za potpuno uspostavljanje funkcionalnih demokratskih struktura na lokalnom novou. Istovremeno, ukupni priliv donacija Kosovu će opadati. MASI cilja na konsolidaciju snaga putem koordinisanja obuke. Tako će MASI čak i uz opadanje finansijskih sredstava biti sredstvo kojim će se nivo usluga obuke održavati na istom nivou za sve korisnike, t.j. članove opštinskih Skupština Kosova.

Lista budućih učesnika u ovom programu je već prilično impresivna i dalje raste. Kao i ASI, MASI će biti otvorena za sve agencije koje žele da doprinesu izgradnji kapaciteta kosovskih opštinskih Skupština. Partneri jedva čekaju dodatne

učesnike a prvi predlozi za saradnju su već predstavljani. Udruženje kosovskih opština će u 2003 nastaviti da učvršćuje lokalnu samoupravu na Kosovu. Savet Evrope i Udruženje lokalnih demokratskih agencija Kosova će u februaru 2003 otvoriti "Lokalnu demokratsku agenciju (LDA) za Kosovo" u Gnjilanu. Fondacija Fridrih Nauman je razradila plan obuke koji sadrži 10 tačaka koje će biti sprovedene u saradnji sa OEBS-om. Kosovska NVO KIPRED će sprovoditi obuku političkih partija na centralnom i opštinskom nivou. NDI će raditi na poboljšanju odnosa na relaciji partija-glasači, kao i na obuci o stvaranju politike na centralnom i opštinskom nivou.

UNDP i UN Habitat se, kao i Ministarstvo javnih službi, usredsredio na obuku javnih službenika. Prihvatili su predlog da se sadržaj programa za obuku javnih službenika

primeni i na članove opštinskih Skupština kako bi ostali na poziciji gde i dalje mogu da prate i pomažu javnoj administraciji. USAID, još jedan partner Ministarstva javnih službi, trenutno ne sprovodi obuku za opštinske Skupštine već priprema četvorogodišnji plan koji počinje krajem 2003 ili početkom 2004.

OEBS-ov tim za podršku opštinskim Skupštinama će nastaviti sa nastaviti sa dosadašnjim radom kroz projekte "MASK" (Početak rada sa Skupštinom opštine), ReGoCip (Odgovorna uprava i učestvovanje građana), projekte koje sprovode OEBS kancelarije širom Kosova i dodatne aktivnosti timova za etničke zajednice i tima za podršku učestvovanja građana.

MASI bi trebalo da načini prve korake početkom proleća. Nadamo se da će biti uspešan kao i njegov stariji brat.

Glavni ciljevi IPS

Kao međuagencijski koordinator demokratizacionih programa za podršku Skupštini Kosova, Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) nastoji da ojača i profesionalizuje rad Skupštine Kosova razvijajući sposobnosti njenih članova tako da ona što pre postane stabilna, funkcionalna i produktivna zakonodavna Skupština, i da radi u skladu sa vladavinom prava i u korist svih zajednica i građana na ravnopravnoj osnovi.

Članovi Inicijative radiće na sakupljanju finansijskih i materijalnih sredstava u zajednički fond radi ostvarivanja ovog cilja. IPS će raditi u skladu sa principom da odgovornost za tekući rad Skupštine jeste i mora biti odgovornost članova Skupštine.

Rad IPS će se fokusirati na demokratskoj političkoj kulturi koja se bazira na poznavanju i poštovanju demokratskih pravila procedure, transparentnosti i odgovornosti prema narodu, razvoju i implementaciji zakonodavnog programa, nadzoru izvršne vlasti i poštovanju višejezičnosti Skupštine.

Kao međuagencijski koordinator demokratskih programa podrške Skupštini Kosova, IPS podržava Skupštinu organizujući konferencije i seminare, radionice sa Komitetima, pruža tehničku pomoć Predsedništvu, Komitetima, predsedavajućim i pojedinim članovima Skupštine, vodi radne posete drugim zemljama i parlamentima, drži seminare za zakonodavno osoblje i prevodioce Skupštine. IPS isto tako koordinira i rad savetnika i konsultanata Skupštine i njenih Komiteta.

U rad ASI trenutno učestvuju:

Friedrich Ebert Stiftung (FES), Friedrich Naumann Stiftung (FNS), Agencija SAD za međunarodni razvoj (USAID) u saradnji sa Nacionalnim demokratskim institutom (NDI), Odeljenje OEBS-a za demokratizaciju i sekretarijat Skupštine uz aktivnu podršku kancelarija raznih zemalja u Prištini, kao što su kancelarija SAD, VB, Nemačke, Belgije, Holandije, Švajcarske, Italije, EU i Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR), Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom, i Istočno -zapadnim projektom parlamentarne prakse (Holandija).

Beogradska 3238000 Priština
Tel. (+381-38) 500162 Fax: (+381-38) 500188
kontakt: franklin.de-vrieze@omik.org

Zapažanja koja su nave-dena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili org-anizacije koje su partneri u IPS.